

Pystyykö eripurainen EU tärkeisiin päätöksiin?

Ilmastonmuutoksen torjunta, maahanmuutto ja turvallisuus ovat hallitsevia teemoja EU:ssa, mutta pystyykö eripurainen unioni tekemään niistä tärkeitä päätöksiä?

Euroopan parlamentilla on tällä vaalikaudella kädet täynnä unionin tulevaisuuden kannalta tärkeitä teemoja. Parlamentin jäsen **Eero Heinäluoma** (sd.) miettii hetken, kun häntä pyytää nimeämään niistä kolme keskeisintä.

Valinta ei ole helppo, mutta ensimmäiseksi konkaripoliitikko nostaa odotetusti ilmastonmuutoksen torjunnan.

– Vihreä kehitys on tärkein painopiste Euroopan komission työohjelmassa. Sillä on myös takanaan parlamentin suuri enemmistö, Heinäluoma perustelee.

Hän huomauttaa, että ilmastoasioissa kyse on massiivisesta toimenpidepaketista, jonka toteuttaminen vaatii valtavasti uutta lainsäädäntöä, strategioita ja käytännön toimia.

– Päätöksentekoa helpottaa, että iso paketti on jaettavissa pienempiin paloihin, kun esimerkiksi liikenteen, energiantuotannon tai rakennusten päästöjen vähentämiseen etsitään ratkaisuja.

YHTEISYMMÄRRYS ISOSTA ILMASTOLINJASTA

Eero Heinäluoma on tyytyväinen siihen, että yhteisymmärrys ilmastotoimien isoista linjoista on vähitellen syntynyt EU:n sisällä. Samaan hengenvetoon hän kuitenkin muistuttaa, että edessä on vaikeita päätöksiä ja kovaa kädenvääntöä jäsenmaiden välillä. Ilmastotoimilla kun on väistämättä vaikutuksia kansalaisten arkeen ja yritysten toimintaan.

– EU:n tulee kuitenkin näyttää näissä asioissa mallia muulle maailmalle. Samalla on pidettävä huolta, ettei päästöjen vähentäminen aseta eurooppalaisia yrityksiä kohtuuttomaan asemaan suhteessa kilpailijoihin tai työpaikkoja ei valu löysempiä ympäristöstandardeja noudattaviin maihin.

Heinäluoman mielestä tässä todennäköisesti tarvitaan hiiliveron tai hiilitullin kaltaisia mekanismeja. Näin varmistetaan, että muista maista tuodut tuotteet on valmistettu lähtökohtaisesti samojen ympäristönormien mukaan kuin EU:ssakin.

MAAHANMUUTTO YHÄ RÄJÄHDYSSHERKKÄ TEEMA

Toiseksi keskeiseksi EU-teemaksi Eero Heinäluoma nimeää maahanmuutto- ja pakolaispolitiikan. Vuoden 2015 turvapaikanhakijoiden tulva on vielä tuoreessa muistissa, mutta se ei ole kuitenkaan edistänyt yhteisiä päätöksiä.

– Jäsenmaiden tulisi pystyä sopimaan pakolaisten vastaanoton yhteisistä perusteista ja rahoitusjärjestelmästä. Myös rajavalvontaa on kehitettävä Schengenin sopimuksen puitteissa.

Maahanmuuttoasioissa Heinäluoma on ilmastoasioita pessimistisempi. Jäsenmaiden kansallinen todellisuus ja lähtökohdat ovat hyvin erilaiset. Lisäksi unionissa on maita, jotka eivät halua keskustella koko asiasta.

– Kyse on edelleen hyvin räjähdysherkstä teemasta. Pakolaispolitiikka on kaikkialla Euroopassa merkittävä äänestyskäyttäytymiseen vaikuttava tekijä. Voi olla, että joudumme näkemään vielä yhden kriisin, ennen kuin yhteisiä päätöksiä alkaa syntyä.

Kolmanneksi keskeiseksi EU-teemaksi Heinäluoma nostaa turvallisuus- ja puolustusasiat. Geopolitiikkaa hallitsee nyt kansalliseen etuun perustuva suurvaltapolitiikka, ja Euroopan on vahvistettava omaa asemaansa Yhdysvaltain, Kiinan ja Venäjän puristuksessa.

– Euroopan on annettava enemmän lisäarvoa kansalaisilleen myös turvallisuudessa. Tässä on tapahtunut ajattelutavan muutos, jota **Donald Trump** on huomattavasti vauhdittanut.

Heinäluoman mielestä Euroopan on rakennettava yhteistä suorituskykyä turvallisuusasioissa. Yhteistä armeijaa ei ole kuitenkaan näköpiirissä, vaan yhteistyö lisääntyy monissa käytännön asioissa.

– Turvallisuusasioissa on jo nyt meneillään lukuisia yhteisiä hankkeita, kuten puolustusalan kehitystyötä tukeva Euroopan puolustusrahasto ja yhteistyö kyberturvallisuuden parantamisessa.

BREXIT VEI EU:N TIENHAARAAN

EU-instituutioiden päätöksentekoa tutkiva väitöskirjatutkija **Laura Nordström** Helsingin yliopistosta sanoo, että Brexitin myötä EU on nyt tienhaarassa. Kuluvan vuoden aikana nähdään, tiivistääkö Britannian lähtö unionin rivejä vai lisääkö se eripuraa entisestään.

– Britannian kanssa käytävät kauppaneuvottelut ovat hyvä testi unioniin jäävien jäsenmaiden yhtenäisyydestä. On hyvä merkki, jos yhtenäisyys säilyy, eivätkä yksittäiset jäsenmaat käytä veto-oikeuttaan. Silloin saattaa olla toimintaedellytyksiä syventää integraatiota joillakin sektoreilla.

Nordströmin mielestä eteenpäin voidaan päästä esimerkiksi digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämisessä, mikä helpottaisi kaupankäyntiä verkossa ja edistäisi digitaalisten palvelujen kasvua. Tässä päätöksiä vauhdittavat tekoälyn nopea eteneminen ja amerikkalaisten digijättien ylivalta markkinoilla.

Toisaalta Brexit voi Nordströmin mukaan myös syventää railoja EU:n sisällä.

– Jos esimerkiksi kaksi isointa jäsenmaata eli Saksa ja Ranska alkavat sanella entistä enemmän tahtia, se voi lisätä jakautumista eri leireihin.

VANHAN PUOLUSTAMISTA, VÄHÄN UUDEN RAKENTAMISTA

Laura Nordströmin valmisteilla oleva väitöskirja keskittyy eurokriisin ratkaisuun. Hänellä on myös käytännön kokemusta EU:n päätöksenteosta, sillä hän on toiminut europarlamentaarikko **Heidi Hautalan** avustajana.

Nordströmin mielestä todennäköisin vaihtoehto EU:n päätöksenteossa on tulevina vuosina ”business as usual”. Tällä hän tarkoittaa, että uuden rakentamisesta keskitytään lähinnä vanhan puolustamiseen.

– Nykyrakenteiden sisällä yritetään mennä eteenpäin, eikä esimerkiksi integraatiossa tapahdu mitään montaa sektoria koskevaa laajaa ja merkittävää edistymistä.

Viime vuoden eurovaalien jälkeen pelättiin, että Euroopan parlamentissa tärkeitä teemoja koskeva päätöksenteko on jatkossa entistä vaikeampaa, kun hajanaisuus lisääntyi ja oikeistopopulistit kasvattivat paikkamäärää.

Eero Heinäluoman arvion mukaan pahimmat pelot eivät ole ainakaan toistaiseksi toteutuneet.

– Toki poliittinen eriseuraisuus on kasvanut, mutta samaan aikaan parlamentin neljä suurinta ryhmää ovat ottaneet lisää vastuuta. Niissä on hyvää yhteistyön henkeä. Ollaan valmiita kuuntelemaan toisia ja saamaan aikaan päätöksiä.

Matti Remes

Kuva: Istockphoto